دلیل سوم) حاضرترین دلیل؛ مصیطرون و یبصط

سوم، حاضرترین دلیل است. دیگر نه اطلاعات میخواهد، نه مراجعه میخواهد، همین مصحف را باز کنید، دست همه هست. جاهایی را نوشته «صاد» و جاهایی را نوشته «سین». «یبصط» یک جاهایی با صاد است و یک جاهایی با سین است. «صراط» در لغت عرب با سین است و اما آن را با صاد نوشتهاند. بالای آن «س» کوچک مینویسند و گاهی هم زیرش مینویسند. «المصیطرون» هم اینچنین است. «سیطره» نزد عرب معلوم است که با سین است، اما چرا با «صاد» نوشته است؟ من از ابن جزری آوردهام. او میگوید:

> (قلت) : فانظر كيف كتبوا الصراط والمصيطرون بالصاد المبدلة من السين، وعدلوا عن السين التي هي الأصل لتكون قراءة السين وإن خالفت الرسم من وجه قد أتت على الأصل فيعتدلان، وتكون قراءة الإشمام محتملة، ولو كتب ذلك بالسين على الأصل لفات ذلك وعدت قراءة غير السين مخالفة للرسم والأصل[1]

یعنی اگر با «سین» مینوشتند کسی از مقرین نمی پذیرفت که با صاد بخواند. لذا ناسخ با صاد نوشت تا قرائت صاد را با رسم حفظ کند و قرائت سین را که خود عرب میخواند. لذا در عروه هم داریم: «ويجوز في الصراط بالصاد والسين[2]». خب چرا هر دوی آنها جایز است؟ بهخاطر اینکه قراء سبعه آنها را خواندهاند؛ برخی از قراء سبعه به سین خواندهاند و برخی به صاد خواندهاند. آن چه که دلیل صاف است، این است که صاد نوشته، تا قراء سبعه بتوانند به صاد بخوانند. کما اینکه درجاییکه به صاد نوشته، اگر روایت معروفتر از حفص داریم، در عثمان طه بالای آن «س» مینویسد. یعنی در اینجا ولو به رسم، صاد نوشته و سائر قرائات صاد را حفظ کرده، ولی چون روایت حفص از عاصم است، روایت مشهور از حفص، سین است. لذا «س» کوچک بالای آن میگذارد؛ یعنی شما به سین بخوانید. اگر زیر آن بگذارد یعنی مرجوح است.

قبلاً عرض کردم در یک مصحف در یک آیه بالا گذاشته بود و در دیگری پایین گذاشته بود و در سومی چیزی نگذاشته بود، در مصحف دیگری که آقایان داشتند، در هر سه تای آن «سین» بالا و پایین گذاشته بود. آن جا عرض کردم آن مصحفی که فقط دو تا از اینها را سین گذاشته بود و در یکی نگذاشته بود، طبق سند حفص در شاطبیه عمل کرده بود. آنی که هر سه را سین گذاشته بود، طبق سبع کبری عمل کرده بود که طریق ابن جزری در النشر بود و طبق عشر صغری و کبری . ببینید چقدر ظریف است! یعنی در مصحف حفص از عاصم این سین ها را میبینید. الآن که مصحف ورش را نگاه کنید، از این سین ها خبری نیست. چون حساب دیگری دارد. ولی ناسخ چه کار کرده؟ با اینکه جایش نبوده که ناسخ، سین را صاد بنویسد و غلط واضح است، در مواضعی با صاد نوشته که برخی از قرائات را حفظ کند. قاری بتواند صاد بخواند و سین هم علی الاصل است.

«المصطورن» را شما با سین بخوانید، در قرائات سبع هم هست و هیچ مشکلی هم ندارد. من از این دلیل تعبیر به حاضرترین دلیل کردم. یعنی هر کسی می‌تواند مصحف را باز کند و این مطالبی را که عرض کردم ببیند. دیگر نیاز به این ندارد که تخصص نیاز است یا نه. این مطلب به این وضوح هست.

---

[1]النشر في القراءات العشر (١/ ١٢)

[2]العروة الوثقى - جماعة المدرسين ج٢ ص٥٢٢

بازبینی #1
ایجاد شده 29 آوریل 2024 14:20:23 توسط ... .
به روزرسانی شده 29 آوریل 2024 14:21:56 توسط ... .